

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer matsref ha-‘avodah

Segalovits, Dov Ber ben Shalom ha-Leyi

Kenigsberg, 618 [1857/1858]

הבושת

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11884](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11884)

מצרף העבודה

תשובה

דברי שלום ואמת

למי החותמת כחותם על לוח לבי לחוקק כלי חמדה חמדת ישראל הרבני בתורת ה' ויראת ה' המופלג מו"ה בנימין זאב מסלאנימע :

קבלתי מכתבו אלי, וראיתי שהיטיב חרה לו על המחפלים בנוסח

האר"י ז"ל. ומהראוי הי' שלא להשיבו על שאלות וספיקות שעלה בדעתו באמונת חכמי האר"י ז"ל. ומה גם שדברים כאלו לא נתנו להשיב כ"א מפה לאוזן שומעת. אשר בקרב חכמים תלין. המואס ברע ובזחר בטוב ורוצה בדברים הנאמרים באמת. ובזרח מן השקר. כי כבר אמרו חכמי המחקר אנשי שכל. המעשה שבו יבחר האדם הטוב מהרע. הוא קודם בטבע ובזמן לשכל העיוני אשר בו יבחר האדם האמת מן השקר. כי א"א לאדם לשמש בשכלו העיוני לברור האמת. אס לא שקנה תחילה שכל המעשה לבחור במדות טובות ולהתרחק ממדות השקר כמו קנאה ושנאה ודומיהם. ומצין ריסי עיניו כיבר שאינו נכנס אלל לקינטור וקושיות ישנות. מעקש את הישרה. ורוח דברים לא יועילו. כי עדיין לא נזהר מגזרות לב לקנות עטרה לעצמו. לאמור קבלו דעתי כאלו דבר חדש הוא. וכבר הי' לעולמים. והותרה הרצועה מרבנן קשישאי גאוני עולם גזע ישישים. פעמים ושלוש. להדפיס סידור נוסח האר"י ז"ל לחלקו ביעקב ולהפיצו בישראל. אחד הי' האיר וזרח מוודינתינו המקובל האלקי עמנואל הי ריקי שעשה כוונות למלכות שמים סידור התפילות שלו עפ"י נוסח האר"י ז"ל הנקרא משנת חסידים. הנדפס באמשטרדם. בהסכמת גאוני אשכנזים שהיו בימים ההם מכל המדינות כמואר בהסכמות. שני לקודש סידור אור נערב מהגאון מו"ר ארי' ליב אב"ד דק"ק קייניגסבורג נוסח האר"י עפ"י הסכמת גאוני אשכנז. ועוד בה שלישי סידור האר"י ז"ל בדמותו וללמו נדפס בק"ק זאלקאווע בשנת תקמ"א עפ"י הסכמת רבים וכן שלימים וכל אחד מהרבנים נתן טעם לשבח בטעמא דהתירא עיקר וכתבו בהסכמותיהם ראיות ברורות בארוכה. להחמיד הדפסת נוסח האר"י ז"ל. ולא הי' אחד מהרבנים מהכת שכתב מעכ"ת. ולא חשו הגאוניס שאחר ההדפסה תהי' יד כל אדם בו ויתפללו בנוסח ההוא. ועתה שלא נעלם ממנו דברי חכמינו ז"ל שהתירו ולא חש לדבריהם. ושואל ענין הזה. מעיד ע"ע שאוטם אחן ולא ישמע לקול מלחשים. ואין ראוי להשיבו. אך שלא יהי' חכם בעיניו להתגדר במלאכתו נגד יראי ה' וחושני שמו אשיבה ידי ואצרוף ואלצין כשמלה חדשה נוסח האר"י ז"ל. ודעת שפתי ברור מיללו :

והוא

מצרף העבודה

והוא מ"ש ותלו עמנו כו' ואין משיבין את הארי כו'. מכלל דאיכא
 להשיב עליו ת"ו. ולפי דבריו לא עלינו תלונותיו כ"א עליו.
 כי הנה ידוע שהאר"י ז"ל הי' אשכנזי וכמו שהיה נקרא הוא נכתב האר"י
 הרב ר' יצחק אשכנזי ז"ל. והוא ז"ל שינה מנהג אשכנזי. ואף אם
 ירצה להכחיש האמת ולומר שהי' ספרדי. הרי הסידור משונה גם
 מנוסח ספרד כידוע לכל. אך האר"י ז"ל קיבץ מכתבי נוסחאות וסמך
 על קבלתו ועליו תלונתו. וגם תלמידו הרח"ו הי' ספרדי והגאון מו"ר
 נחמן שפירא הי' אשכנזי מילידי קראקע כמבואר בס' מנה שמונה שלו.
 ואיך סמכו על האר"י ז"ל לשנות מנהגם. והנה באמת דברי האר"י
 ז"ל א"צ תיקון כי הן הן הדברים שקיבל מפי אליהו ז"ל כמבואר
 בהקדמת עץ חיים והמהרהר אחריו כאלו מהרהר אחר השכינה. אך
 אדם א' רודף את שניו. והמזקש למזוה עליו מזקש את נפשינו. ולכן
 חסיר עקשות פה מהנוסח שלו להראות האמת לכל אשר יקראוהו
 באמת שהיא הסולת מכל הנוסחאות עפ"י דין תלמוד דוקא. שהוא
 התורה שבע"פ שנא' למשה נס"י. ואנו מזוין שלא לסור מדבריהם
 לפסוק נגד כללי הש"ס אפי' ע"ד רש"י שבכמה דינים אין הלכה כמותו.
 ע"כ נוסח האר"י ז"ל מיוסד על שני אדני פז. הא' דברי המפורסמים
 בתלמוד. והב' מה שלא נזכר בתלמוד ומפורש בצוה"ק. ועפ"י פסק
 הרד"ז ז"ל שכ"מ שהקבלה מזוה"ק אינו חולק על הגמ' הולכין אחר
 הקבלה. וזה מוסכם אצל כל ישראל כמ"ש הרב החכם ר' אברהם
 זאקוטי בס' יוחסין הצי"תו בעל סדה"ד וז"ל ובעבור זה דברי הזוהר
 חמיתים כי הם דברי אחרונים שראו המשנה ופסקי הלכות כו' וכבר
 הוא מוסכם בישראל שהדבר שלא יחוקק על התלמוד ואינו מפורש
 בתלמוד ומלאנו מפורש שם שנקבלים אותו. כמו אמן של גאל ישראל.
 אעפ"י שרש"י וס"ת והג' הזכירו. והרמב"ם לא הזכירו ולא נמצא.
 וכן פסק הש"ע (צ"י צ"ע ח"ח סי' קי"ח) בשם הזוהר שלא לומר אמן
 אחר ג"י. וכן בתפילין בחוה"מ שבתלמוד אינו מפורש מחויבים ליקח
 מן סדרת הזוהר עכ"ל. ומ"ש הרד"ז כל מקום שהקבלה חולק על
 הגמ' כו' זה לא יתכן במציאות זולת במקום שרש"י חולק מפורש בגמ'
 אז גם בזוהר הולך אחר שיטתו. כי הוא תנא ופליג בדרך פלוגתא של
 התנאים שאעפ"י שאלו ואלו דברי חלקים חיים שיש לכל א' טעם
 עפ"י נסתר מכל מקום הלכה לפי כללי התלמוד ר"י ור"ש הלכה בר"י
 כמו שמצינו בזוהר (פ' וישלח) דגיד הגטה חסור בהגהה ופתיח סד"מ
 שאין ראוי מהזוהר כי סתם ר"ש שבגמ' הוא ר"ש בעל הזוהר ור"ש
 פליג עם ר"י ואוסר בהגהה אצל לענין הלכה הכלל ר"ש ור"י הלכה
 בר"י ע"ש. וכן כתב הרמ"ז שהוא הולך לשיטתו בתולין שר"ש אוסר
 בהגהה ולא כתב האר"י ז"ל שאוסר בהגהה. גם הנוהגים עפ"י

הזוהר

דראל הרבני
 ים בנוסח
 וספיקות
 כאלו לא
 המואס
 מן השקר
 ר האדם
 זר האדם
 האמת
 ולהתרחק
 יניו ניכר
 ה. ורוח
 ה לעצמו.
 והותרה
 ש ושלוש.
 זל. אחד
 יי שעשה
 ז"ל
 ת גאוני
 ות. שני
 ביגסבורג
 ר האר"י
 הסכמת
 דהתירה
 הדפסת
 ולא חשו
 ההוא.
 בריהם.
 לחשים.
 ותו נגד
 ה נוסח

מצרף העבודה

הזוהר והאר"י ז"ל עושים מעשים זכ"י להתיר . אבל בדבר שאינו חולק
בגמ' אינו חולק בזוהר . כי כל דיני התלמוד מיוסדים עפ"י סודות
עליונים כי באמת הנגלה והנסתר הכל אחד*

*הג"ה אמר המצנר ראיתי
במאמר פסיעותיו של
של אה"ע"ה להרמ"ו לריך לעיין
בפשוטי הסודות ובנגלה כי
פשוטי המורה הם כדמות גוף
במאמר הו"ל הן גופי תורה
לרמז לנו כי כל אלו הם גופים
לתורה נגד חכמת הקבלה
כמו גופים לכמה כמלא כי
כל העוסקי' בזה בלתי זה
כמעט אינם מקיימים בעלמם
תורת חסד מקור קיים כי
אין קיים בלתי היות גוף וכפש
יחד עכ"ל . והוא מוכרח שכל
משכיל ומאמין שכל דין
שבנגלה יש לו נשמה בנסתר
וכל הלכה הקבועה בתלמוד
לא ישונה גם להלכה כמו
מחלוקת התנאי' . שזה מתיר
וזה אוסר כנ"ה ונ"ש אעפ"י
שאלו ואלו דברי אלקים חיים
ויש לכל אחד טעם בנסתר
לפי שורש מקצב נשמתו
ואעפ"כ הלכה כנ"ה גם עפ"י
קבלה לפי שנעוה"ז לריך
להיות הנהגות עולם עפ"י
חסד דוקא שזה מנהגו של
נ"ה דוקא למעלה בקי' חסד
אבל לע"ל אחר תשלום כל
הבידורי' אזי יהי' הל' כנ"ש
שאו יהי' הנהגת העולם
וההמשכות עפ"י הכהנים
והלויים וזה הטעם על כללות
הגמ' במחלוקת התנאי' שקבעו
הלכה עפ"י כללים ר"מ ור"
הלכה כר"מ ר' אליעזר ור'
יהושע הלכה כר' יהושע ודומיהן
לפי שידעו שורש נשמתו למעלה
במידות עליונו' וכפי כורך הנהגות
העולם כן קבעו הלכה . וא"כ
איכו

כמ"ש ברעיו מהימנא וז"ל רבנין ואמוראין
כל תלמוד דילהון על רזא סידרו לכו עכ"ל
כמו שמצינו בס' מזה שמורה . ותפילין ומזוזה
כל הדינין עפ"י סוד . ובדבר שלא נזכר
בתלמוד ויש מחלוקת בין הפוסקים . בזה
יפה כחו של האר"י ז"ל כא' מן הפוסקים
כמו אמר של גאל ישראל ותפילין בחו"מ
כנ"ל . וכמ"ש בזוהר (פ' יתרו) צעי לסדרא
פתורא בליליא דשבתא כו' וכ' במזה שמורה
בשם אור ישראל אין לאסור להניח בשבת
פת שלם כדעת הלבוש משום העורכים לגד
שולחן כו' כ"ח כדברי המתירין כי הלא
מבואר בתשובת משאת בנימין שאם יהיו כל
חכמי ישראל בכף א' וס' הזוהר בכף שני
מכריע את כולם ע"כ לשון ספר אור
ישרא' . ודומיהן בכמה דינין כאשר אבאר לקמן:
והנה כאשר נביא נוסח אשכנזי בכור
הבחינה לעמוד על שרשי מנהגי'
נמצא שהיא כלולה מששה חלקי' . א'
המוסכס בגמרא . ב' . מחלוקת בגמ' . ג' .
מחלוקת בפוסקים . ד' . מחלוקת בדין שלא
נזכר בגמ' . ה' . מנהג שאין בו חשש דין . ו' .
מנהג שנוי הדין :

ועתה

אפרש ההפרש שבין נוסח האר"י
ז"ל לנוסח אשכנזי . לברר שנוסח
האר"י ז"ל יותר מסכים עם תלמוד שלנו ועם
הירושלמי מנוסח האשכנזי . גם הכרעתו
של האר"י ז"ל בין הפוסקי' הוא על עפ"י
פוסקים ראשונים נמשך אחריהן:
החלוקה הא' . המוסכס בגמ' שהיא
מטבע כל הברכות של ק"ש
ותפילין ושאריו ברכות המוזכרות בגמ' בזה
אין שנוי בין הנוסחאות לצד סדר ברכות
השחר זה אחר זה . בגמ' פ' הרוחה סידרו
כל

אינו במליחות שיתלוק הקבלה על דין שקבעו בנגלה להלכה זולת כמ"ש שרשבי הולך לשיטתו בגמ' אבל אין הלכה כמותו עפ"י הכללי גם עפ"י קבלה עפ"י הכהגות העולם עכ"ל:

כל הזרכות זרכה וזרכה צעת שנתחייב זה כי מיתער משינתו לימא כו' וכן סידרם הרמז"ם ז"ל. וכן סדרו הרא"ש והטור. לצד זרכות ענ"י כתב הרא"ש והאידנא נהגו לצרף אלו זרכות אחר שנטל ידיו דכל שאין ידיו נקיות אין לזרכם על הסדר אע"ג

שצמח הגמ' היו מזרכים אפי' לא היו נקיות. דהא ענט"י נתקנה אחר זרכות עוטר ישראל. האחרונים החמירו. ועוד יש זה כמה תירושים והעיקר תירוץ של תלמידי רבינו יונה שלזה הסכים מרה"ש ז"ל מ"ש שלו מפני שהיו קדושים ומתוך כך היו נזהרים ורוחנים ידיהם ועומדים כו' ור"ל שהיו רוחנים מעט סוף הצעות ולא כל ידיהם. אבל אין לנו יכולים לעשות כן כי אין לנו מזרכים עד לאחר נטילה ר"ל נטילת כל היד והטעם לפי שהיו קדושים לא שלטה רוח הטומאה השורה על הידים מפני הסתלקות הקדושה שזהו הטעם של נטילת ידים שחרית עפ"י הזוהר. אבל זהם לא היו הסתלקות הקדושה גם זלילה ולא היו זריכי נטיל' כ"א רחיז' מעט במקו' הצפריים כמ"ש המקדש מלך (פ' תרומה) טעם שא"ז נטילה זיו' כ"ר ק רחיזה מעט בסוף הצעות לפי שאין שליטה לם"א זיו' כ. וכש"ה הקדושים הראשונים שלא היה בהם הס"א כל השנה. ולא היו נוטלין רק אחר זרכות עוטר ישראל היו זריכין לצרף ענט"י שהזרכות מרמזין על הדברים העליונים. והיו זריכין אז נטילה כמ"ש הר"ם ששהזרכה ענט"י הוא במקום שאין אחיזה כלל לחיטונים לכן צריך נט"י בקדושה וטהרה. משא"כ שאר הזרכות. אבל לנו זריכין נטילה בשביל רוח הטומאה גם לזרכות השחר לכן לנו מזרכין ענט"י קודם כל הזרכות [וזזה מתורץ קושיות מע"מ על תלמידי ר"י שהניח צ"ע]. ולכן נוסח האר"י ז"ל לסדר הזרכות כמו שמסודרים בגמ' לצד נט"י מקודם. ונגוסח אשכנז ראיתי שערורי' מנהגים ממנהגי' שונים ורבתה בהם המחלוקת זה אומר זכה וזה אומר זכה מפני שהם חסירי' מן המסורה והמקובלות. שיש מזרכין זרכות התורה קודם פ' התמיד ותמה ע"ז הטור שאומרים כמה פסוקים קודם זרה"ת ונהג בעצמו לצרף זרה"ת מיד אחר חלקי נשמה. ורמ"א כתב המנהג אחר אשר ירר. וגם שאר הזרכות לא סדרו כמו שסדרו בגמ'. ושלשה זרכות המוזכר בפ' התכלת שהיו לחומרן בסוף אחר סידור הזרכות שצפ' הרואה שמזרכין על הסדר הנאות אדם. והם הכניסו מיד אחר הנוחן לשכוי זינה. הרי שנראה בעליל שהיו נזוכים בסדרם וכל גדול בדורו הנהיג לפי דעתו. אבל האר"י ז"ל ראה צאספקלריא המאירה טעם [עפ"י סוד] סדר הזרכות שגז' בגמ' זא"ז דווקא. וכתב הרת"ו הרי אלו זרכות השחר מן הנותן לשכוי כו' עד סוף זרה"ת כולם חייב אדם לזרכן בכל יום אף

שלא

*

אינו חולק י סודות ד למעלה

זכר ראיתי סיעותיו של לריך לעיין ובנגלה כי כדמות גוף גופי תורה הם גופים ת הקבלה כמלא כי בלתי זה ים בעלמס קיים כי ת גוף ונפש זוכרם שכל שכל דין ומה בנסתר זה בתלמוד הלכה כמו שזה עתיר ב"ש אעפ"י לקים חיים גם בנסתר וב כשמתו ה גם עפ"י וה"ז לריך בולם עפ"י מכהגו של זקי' מסד משלים כל הל' כז"ש ת העולם הכהנים על כללות כאי' שקבעו ר"ס ור"י אליעזר ור' אשע ודומיה זמתו למעלה צורך הכהגות הלכה. וא"ל אינו

מצרף העבודה

שלא נתחייב בהם כי כולם יש להם רמז אל דברים עליונים. ואין ראוי
 לבטלן חוץ מהעושה לי כל זרכי אין מצרכין בתשעה באב וציו"כ. וסידר
 מלצ'ים ערומים אחר זוקף כפופים ולא כגי' שלנו בגמ' [והאר"י ז"ל נתן
 טעם לשנה על הסדר] אחר מתיר אסורים. כי גם צרי"ף וצרא"ש יש
 גי' אחרת מגי' שלנו. ואחר מלצ'ים ערומים סידר הנוהן ליעף כח
 שהזכיר הטור בנוסח אשכנזי שיש סמך לזה מן המדרש. והצ"י הסכי'
 לאומרה כמנהג ספרדים. והאר"י ז"ל הסכים למנהג אשכנזים. וכתב
 הרנ"ש צ"ס מנה שמורה ואני נלע"ד מאחר שהרב ז"ל הסכים לאומרו
 צוודאי שעפ"י רוח"ק נאמרה לו עכ"ל. מנהג האר"י ז"ל עפ"י הזוהר
 לצרך על תפילין ש"י מיושב לכאורה הוא נגד הדין מהירושלמי שהציא
 הצ"י צ"ס או"ח. דגרסינן צירושלמי כל הצרכות מעומד. על צרכות
 מצות קאמר. ולא על צרכות הנהנין. אך שכתב הרנ"ש צ"ס מ"ש שלו
 שצריך לצרך מיושב מטעם שכתוב צוזהר. וז"ל וק"ו מ"ק"ש שהיא
 מדאורייתא ותפילה דרצנן אעפ"י כ' אמרו צ"ה דק"ש אדם קורא כדרכו*

הג"ה אמר המסדר שלב"ה
 קורא כדרכובין עומד
 בין יושב. כ' בלקוטי ש"ס של
 האר"י ז"ל מקצת ששניהם
 ביחודא קד אין להראות פירוד
 לא במעשה ולא במקשה
 משא"כ תפילין שהן בעולם
 הצריאה:

ואם יש אסור לעמוד. ותפלה דוקא
 מעומד. לפי שק"ש בעולם הצריאה ותפילה
 באני' הרי שמרומז בגמ' שהצרכה שהיא
 בצריאה דוקא מיושב וצרכות של יד מיושב
 שהיא ג"כ בצריאה. ומ"ש או"ח צ"ס
 הירושלמי שצרכות המנייה ז"ל מעומד דווקא
 על שאר צרכות שהם באני' אבל צרכות ש"י
 הוא בצריאה מודה הירושלמי שצריך דוקא
 מיושב עכ"ל. הרי גם צירושלמי אפשר לפרש
 שמצרך בישיבה. אבל החכם מו' מנחם די לונזאנו כתב צ"ס עדי זהב
 וז"ל ותמיהני על הצ"י שכתב צ"ס או"ח שמאל צירושלמי שכל הצרכות
 ז"ל מעומד ולא דק אחריו כ"ל שלא נמצא דגה זה צירושלמי עכ"ל.
 גם הרמב"ן שהי' נגלה לפניו כל תלמוד ירושלמי כתב לצרך על תפלה
 של יד מיושב מדינא דגמ'. וכן לומר צ"ס דק"ש הצרכה מעין חתימה נזה
 הי' נזהר האר"י ז"ל:

החלוקה הצ"י. מחלוקת בגמ' כמו כל פלוגתא שצ"ק"ש ותפילה.
 ופסקו הפוסקים עפ"י כללי הש"ס צ"ק"ש לא השמיע
 לאזנו ינא דלא כר"י לא דקדק באותיותיה ינא. וקורא עומד או יושב
 כצ"ה. לא מנינו לאר"י ז"ל שחולק על פסקי הלכות. וצ"ל פלוגתא אה"ר
 ואהבת עולם דפליגי רצנן ושמואל ופסקו הרי"ף והרמב"ם כרצנן אהבת
 עולם. והתוס' והרא"ש הכריעו לומר שחרית אה"ר וערבית אה"ע.
 והאר"י ז"ל כתב כסתמא דגמ' וכדעת הרי"ף והרמב"ם שאין לומר אה"ר
 אפי' בשנת כ"א אה"ע. כי אה"ר הוא באיננות וצ"ל צ"ק"ש אנו עדיין
 בצריאה

בצריחה. ואין לומר אה"ר, ולא שייך בזה הכרעת הרא"ש. ואלו
ראה הטור והרא"ש דבריו אלו לא היו מכריעים: **החלוקה הג'**
של תפילין של רא"ש דפליגי רש"י ור"ת והיא פלוגתא
קדמונית מן הגאונים. והכריעו התוס' והרא"ש להניח ב' זוגות מספק.
ונסגו בני אשכנז שהיראים וחרידים מניחים ב' זוגות ושאר עמא דבר
אין מניחין של ר"ת כלל כי חוששים זה למנוה מן המוצחר ולא כל
הרובה ליטול בו כמ"ש הב"י בשם תשוב' האשכנזי. אבל האר"י ז"ל
כתב להניח ב' זוגות לכל אדם. ולא מחמת ספק כ"א שניהם אמיתיים
עפ"י מחמר הזוהר. כמו שהאריך בזה הגאון מהר"ש ב"מ"ש שהניח
מחמר הזוהר של ב' זוגות וסיים בזוהר ובגין דלא בקיחין אילין דרא
בתראה ומניחין ב' זוגות דתפילין מספיקא שלא ידעין ברזא דא תרווייהו
אינטריכו. וכתב במ"ש הן הן דברי הזוהר (פ' פנחס) בענין תקיעות
דר"ה תשר"ת תש"ת דמשמעתא משמע לן דר' אבובו מספיקא
נחית להו. וכל משכיל יקשה על ההוא סוגיא מן המפורסמות מה שלא
ישקוט בשכל אלא עם המתבאר בזוהר דכולהו אינון תקיעות נריך
מדרבנן למנוה מן המוצחר ולא בשביל הספק. וז"ל הזוהר ועל דא לא
ידעי בני בבלאי רזא דילילתא ולא ידעי דתרווייהו אינטריכו עכ"ל. וכן
כתב מהר"ע בהוס' בענין הכחת ב' זוגות תפילין וז"ל. עונותינו גרמו
לנו שלא שנשנו כ"ל בהרבה גופי תורה נתגלה לנו ברחמי שמים עלינו
שאנו נכנסים בעיונים מלך הספק והוא פתח נר מאור כמלא פי מחט
סדקית שאלו זכינו לשימושה של תורה היא מתברר לנו עפ"י הקבלה
והמסורות איך האמת כן הוא כי אלו ואלו דברי אלקים חיים וכך הם
דברי הזוהר בענין תשר"ת עכ"ל ע"ש. והנה מה טוב ומה נעים דברי
החלמוד שסדרו הלשון בלה"ק שישי' סובל ב' הפירושי' שאמרו קדש והי'
כי יביאך מימין שמע והי' אם שמע משמאל והקורא קורא כדרכו כידוע
פי' רש"י ור"ת בזה. ששני הפירושי' מדויקים הטיב כל' הגמ' ואין לא'
הכרע על השני. גם כתב בספר מ"ש שע"ז רמזו בגמ' מקום יש בראש
להניח ב' תפילין כמסקנת הגמ' בעירובין מחורתא כדשנין מעיקרא
כרש"י דפליגי בשבת זמן תפילין וכולי עלמא אית להו דרב שמואל בר"י.
ומה שפסקו הפוסקים שבת לאו זמן תפילין אעפ"י פסקו המוניח
תפילין בשבת מכניסן זוג זוג דסתרי אהדדי וכמו שהקשה התו'. ותי'
הרא"ש כיון שבחול אינו לובש לעולם ב' זוגות לא שריכין לי' יותר. איך
שהוא דלא כע"ז שכ' טעם הפוסקים להכניסם זוג זוג ומטעם שמה אין
בראש להניח ב' זוגות וזה אינו דבזה אין פלוגתא. ועיקר המנוה עפ"י
הזוהר וכוונות להניח ב' זוגות יחד אך אנו אין יכולים לכוון המקום.
גם אין אנו יודעים הכוונות כהאר"י ז"ל ותלמידיו. לכן אנו מניחין

של

ואין ראוי
"כ. וסידר
"י ז"ל נתן
ברא"ש יש
ליעף כח
ב"י הסכי'
ים. וכתב
ס לאומרו
"י הזוהר
מני שהביא
על זרכות
"מ"ש שלו
"ש שהיא
א כדרכו*
זר שלב"ה
כובין עומד
טו"ש של
ת שניהם
ראות סירוד
במקשה
הן בעולם
עדי זהב
הזרכות
"עכ"ל.
על הפלה
זימה בזה
ותפילה.
השמיע
או יושב
זה אה"ר
בן אהבת
אה"ע.
מר אה"ר
אנו עדיין

מצרף העבודה

של ר"ת אחר התפילה בלא ברכה. ברכות של ראש דעת הרי"ף והרמב"ם
 והגאונים ותשובת מ"ע שלא לברך על ש"ר. והר"ת והרא"ש כתבו
 לברך על ש"ר על מצות תפילין. והאר"י ז"ל הכריע כגדולי הראשונים
 שלא לברך על ש"ר. וזוהו אין לנו זריכות לקבלתו כי האר"י ז"ל נפיש
 זכותו וכחו טובא וזה זוטרתו הי' לגבי' דכל גדולים שבאחרונים יכולים
 להכריע בין הראשונים כמ"ש כנה"ג בשם הר"מ אלסקר ונפרט האר"י
 ז"ל. ומי כמוהו מורה בישראל שהי' חד בדורו בנגלה כמו שהעידו עליו
 תלמידיו שהי' לומד כל הלכה בששה אופנים נגד ימי המעשה עפ"י נגלה
 ובשבת למד עפ"י נסתר. אך באמת הכרעתו הוא עפ"י הזוהר כמ"ש
 מהרנ"ש בשם מ"ש שהביא מאמרי הזוהר שנסדר הפרשיות של רש"י הם
 מצוה ח' וע"ז ש"י מעכבת ש"ר וא"ל לברך אלא ברכה אחת ונסדר של
 ר"ת הם שתי מצות ואינם מעכבים ונריך לברך על ש"ר. והוב' הזוהר
 ואילין דענדין תרין פיקודין. פי' דבירושלמי מס' ברכות אמר שם
 בפירוש שנריך לברך ב' ברכות. והטעם כי הירושלמי דיבר בתפילין
 דר"ת הוויית באמצע והם ב' מצות כל אחת ואחת בפ"ע ואלו המניחים
 ב' זוגות ביחד שנריך לברך ב' ברכות. ורש"י ור"ת דפליגי בברכות
 ש"ר שניהם כיוונו על האמת דאע"ג דאיכחו לא חזו מזלייהו חזי. שכל
 ח' נמשך אחר כח ושורש יניקתו למעלה. ורש"י סדר שא"ל לברך על
 ש"ר שלו כי הם מניח אחת. ור"ת סדר שנריך על תפילין שלו ב'
 ברכות וכן האמת שהם ב' מצות. וגם בכאן סידרו צעלי התלמוד הלשון
 בלה"ק שישי' סוגל ב' הפירושי' שאמרו סח מזרך שתיים ולא סח מזרך
 אחת כידוע בפ"י רש"י ור"ת אצל ר"ת לא נסתפק מעולם לברך ברכה
 אחת ומפני שניתנון בר"ת כחו של מעלה שבתפילין שלו נריך לברך
 שתיים. וא"כ לנו שניתיים של רש"י לבד אין נריך לברך אלא אחת.
 והמקובלים שקודם האר"י ז"ל לא היו מצינים זה וקשה להם שנראה
 מאמרי הזוהר כסותרין כמ"ש הב"י בשם מהר"י חביב שמקובלי' הראו
 לו מאמר הזוהר שראוי לברך שתיים. ולא ידעי שזה מדבר בתפילין
 של רש"י וזה בתפילין של ר"ת :

החלוקה הד'. מחלוקת צדין שלא נזכר בגמרא כמו חזון אחר נא ישראל
 וכום ברכות המזון ביחיד וקידוש עה"כ צום עודה ג'. שיש בזה
 פלוגתא והכריע האר"י ז"ל שא"ל. וגינית בטלית ש"פ שהאר"י אוסר
 לעשות גינית בטלית של פסחן כדעת ר"ת. ותפילין בכה"מ שאסור בזוהר
 וכמ"ש הב"י. ומי יערב לבו לגשת לעצור בעשה בקום כו' ע"ד רש"י
 המפליג בעונש והי' אוסר להניח וכן כתב ע"ז הגאון מ"ע בתשובה (סי'
 ק"ח) וז"ל בענין הנחת תפילין בכה"מ שפלוגתא בין הפוסקים ולדברי
 הזוהר אסור להניח בכה"מ וכתב ע"ד הזוהר וז"ל. וכבר זכה מגלה
 עמוקות המדרש הנעלם שאין בדבריו נמנעות או אפשרות תלויות אף
 שלא

שלא טעמתי ולא חרדתי לבי כמו שחשב זולתנו שארי לי מארי. אלא תורת חסד ואמת וחכם לב ואמין כח שכל סתום דרזיו ולא עממהו וכל שיבי' דברי הגמ' סובלי' ב' פירושים שונים ויתבאר א' מהם עפ"י הזוהר חייבין לנו להטות לבבינו אליו ולעשות עפ"י הוראחו. הרי שנינו בגמ' ינא שנתות ויו"ט שהן עצמן אות ולא ידענו אם חוה"מ בכלל וכעת שמענו מהזוהר דאיתא בכלל. לא יהי' אלא כאלו אמרו רש"י וא' מן הגאונים צפי' הגמ' מי לא ניייתין לי. ואם יחלוק הזוהר על מי שהוא א' מהפרשים או א' מן הגאונים כל שישבחוהו לשון הגמ' ידחה כל זולתו מפני פי' הזוהר עכ"ל. והאריך עוד בתוכחות מגולה ואהבה מוסתרת לחכם גדול שהי' בזמנו וכתב בקונטרסים שלו לייסר ולגלות הצלתי מניחין תפי' בחוה"מ והפריז על המדה נגד הזוהר. וכתב וז"ל תבוא שלום ותנוח על משכבו של בעלי הקבלה כי ידעתיו שחכם גדול ומתמיד ותמיד יושב בישיבה וממית עצמו על עיון הלכה כו' אבל לבו חנפו כי לא ירד לעומק של הדברים הללו. ולא עליו תלונתנו בשביל הנחת תפילין בחוה"מ אם לא מדאגה בדבר שזילזל מאוד בקדושת חוה"מ בשפת יתר והרבה להתחכם נגד הזוהר בשיחת חולין. כן יהי' לבו בעיני קלי עולם וקטני אמונה. ונמצא ש"ס מתחלל. ברם זכור הוא לטוב כי סוף סוף כתב הדברים לעצמו ושם בסתר כל ימי חייו והי' דבריו בחשאי ולא נודעו לרבים עכ"ל. וכן בהכרעת הנ"ל כל דברי האר"י ז"ל נלקחים מהזוהר כמו חנון שלג"י מהזוהר שא"ל ודומיין הידועים לנו ושאינם גלויים וידועים לנו היו ידועים וגלויים לפרש דברי הזוהר גם שהי' לנו דברי זוהר כ"י כמ"ס מהרנ"ש :

[הג"ה] אמר המס' אחר שזכינו לדברי תירוצ' הגאון ז"ל הנ"ל שכל דבריו חמת ונדק מכאן יראה הרוחה כמה תמוהים דברי המפרש פי' על מכילתא (פ' יתרו) שמביא דברי הזוהר שכתב לא תרנח יש צו פסיק דאי לאו הכי ה"א חפי' למידן דיני נפשות אסור אתי פסיק ושרי'. וכן לא תנאף דה"א חפי' עם אשתו אסור אתי פסיק ושרי' כו' ע"ס. והקשה ע"ז על דרש של לא תרנח שהרי בהדי' בכמה דוכתין כתי' עונש מיתה ועל דרש לא תנאף הלא כתי' אשה כי תזריע איך אפשר שלא ישמש משתו עם אשתו להוליד ושאר קושיות. והביא התי' מהרב זית רענן והקשה על תירונו. ומסיק שע"כ דברי הזוהר א"א לפרשם כפשוטו אלא עפ"י סוד. וצוודחי רזין דרזין יש כאן. ואף שהדבר נראה כפשוטו ומאד המלצו כדי לשבר את האוזן אבל הענין בעצמו הוא דבר נסתר וילמד סתום מן המפורש שלא לפרש דברי הזוהר כפשוטו ולפרש עפ"י הגמרא וכס"כ שאין להביא ראי' מדברי הזוהר לענין דינא להתיר שום דבר מה שאינו מפורש בגמ' ופוסקי' שכך הוא. וצוודחי מזה"ט התירו גדולי הפוסקים להניח תפילין בחוה"מ אף שלדברי

יהרמז"ס
 ו"ס כתבו
 ראשונים
 ל' נפיש
 ס יכולים
 האר"י
 גידו עליו
 פ"י נגלה
 ר' כמ"ס
 ד"י הס
 בסדר של
 הזוהר
 אמר שס
 בתפילין
 המניחים
 בצרכות
 זי. שכל
 לצרך על
 ין שנו ב'
 ד הלשון
 ח מצרך
 ד ברכה
 ד לצרך
 א אחת.
 שנראה
 י' הראו
 בתפילין
 גא ישראל
 שיש בזה
 י"י חוסר
 יור בזוהר
 ד רש"י
 ובה (סי'
 ולדברי
 ה מגלה
 ויות אף

מצרף העבודה

שלדברי הזוהר הוא איסור לפי שלא רצה לסמוך על דברי הזוהר ולפרש
 כפשוטו ולצטל המורה מה שאינו מפורש בגמ'. ואף שהגאון מוהר"י
 קארי והרבה גאוניו שעמו כתבו שלא להניח בחו"מ מפני הטעמים
 האמורים במקומן וסדרי להו שגם עפ"י נסתר כך הדין וזהו שאין לי
 עסק בנסתרות אשמרה לפי מחסום מלדבר בזה כו' וכס"כ אם סדרת
 הזוהר הוא דבר מוסכם והחולק ע"ז חולק על האמת עכ"ל. וכל דבריו
 אינם אלא תמוהי'. מ"ש א"א לפרש דברי הזוהר כפשוטו אלא עפ"י
 סוד וא"צ לתרץ דברי הזוהר מה שקשה על פשוטו. הדברים אינם כן
 למה טרחו הרמ"ז והמק"מ ושאר מפרשי הזוהר לתרץ כל הקושיות שיש
 בפשוטי הזוהר, ומ"ש וכס"כ שאין להביא ראיה מן הזוהר לענין דינא
 זה היפוך כל הפוסקי' אחרונים הב"י והרמ"א ומג"א שהביאו בכמה
 מקומות דברי הזוהר לדינא. ומ"ש שהתירו להניח תפילין בחו"מ
 מאחר שאינו מפורש בגמ' הוא היפוך דברי הגאון הכ"ל שכל שישי' דברי
 הגמ' סודלי' פי' הזוהר כמו בתפילין בזה"מ מחוייבים לנו לעשות עפ"י
 הוראתו. וביותר תמה מה שעלה בדעתו שכל דברי הזוהר שיש להם
 פשט צפי' הפסוק או אפי' איזה דין חין לתפוס הפשט והדין כלל חכן
 אין הפרש בין מה שכתב דרך נסתר ובין מ"ש דרך פשט ולמה לא כתב
 הכל דרך נסתר מאחר שניתן לרש"י רשות לגלות כל רזין כמבואר
 בכמה מקומות בזה"ק. ואינו דומה לדינא דגמ' שכותבין בלשון פשוט.
 גם שיש לכל דין מקור למעלה בנסתרות כמו שא' האר"י ז"ל כמה דינין
 עפ"י הנסתר. הם היו צריכין לכתוב הדין להדין עפ"י פשט כמ"ש
 הנסתרות לה' אקינו והנגלות לנו ולבנינו ע"ע לעשות את כל דברי התור'
 הזאת. ואפי' דברי אגדה שהם רחוקים מהפשט ויש אגדות שיוצאי'
 מהפשט לגמרי כמו המעשיות דרשב"ח וכדומיהן וכידוע שלא נאמרו
 הדברים רק עפ"י נסתר כמו דברי נסתר שכתוב בזוהר בל' הנסתר
 אך בזוהר הק' ניתן רשות לרש"י לגלות הנסתר אבל מיסדי התלמוד
 שהיו בצל לא ניתן להם רשות לגלות הנסתרו' רק שכתבו בדרך חידה
 ורמז מלובשי' בדברים זרים אבל הזוהר שהי' לו רשות לגלות הנסתרות
 כמו הנגלות הי' לו לכתוב הכל עפ"י נסתר בלא פשט כלל. אבל האמת
 יורה דרכו שכל דברי הזוהר שיש להם הנגה עפ"י פשט וכס"כ איזה
 דינין שמפורש בו צריכי' לנו לתפוס גם הפשט והדין המפורש בו. ומ"ש
 בדבריו צריך לתרץ עפ"י פשוט כמ"ש הרח"ו שאל יחשובו הפשטנים בו
 בלבד עפ"י קבלה להעמיד המחלוקת כי גם ע"פ פשט הכל אמת עכ"ל.
 אבל גם זה אמת שגם דבריו הפשוטים לא ללמד על עצמו יצא בשביל
 הפשט בלבד כ"א שיש סוד נעלם כמו שהפשט מובן למטה יש דוגמתו
 למעלה בנסתרו'. אך אחר שכתב דרך פשט צריך לתפוס גם הפשט
 שהוא ביחד עם הנסתר ולתרץ דבריו וגם כאן אפשר לתרץ עפ"י פשוט.

מ"ש הזוהר על הפסיק נג' דיברות לא תרצה ל"ת ל"ת שלא הי' לו היתר
לדון ד"ג ולקיים פו"ר ולגנוב דעתו דרבי' ר"ל כי ידוע שכל התרי"ג
מצות יש להם מקור ושורש בעשרת הדברות באיזה אות או רמז או
צטעס. והפסיק נג' דברות הוא מקור לג' מצות לדון ד"ג ופו"ר ולגנוב
דעתו דרבי'. ואם לא הי' הפסיק לא הי' מקור לג' מצות הנ"ל כי
כלל ל"ת נאסר הכל. אבל אין ר"ל כי לא היו יכולים לדון ד"ג ופו"ר
שזה מצוהר בתורה וכי אך יעלה על דעת שלא הי' עושים הדינין
הפשוטים המפורשים. רק שהפסיק הוא מקור בעשרת הדברות. ומ"ש
צוהר לא תחמוד לית צי' פסיק ואמינא שאפי' חמדה דאורייתא אסור
ת"ל בית רעיק כו' ודרשינן כעין הפרט ודוקא חימוד ממון אסור אבל
חימוד דאורייתא שרי. והקשה שם למה כתיבה שם התו' כלל ופרט.
הנ"ל למכתב פסיק כמו באינד כו'. ואין זו קושי' כלל כי באינד ע"י הפסיק
לא הותר רק דבר אחד כמו לדון ד"ג ופו"ר. אבל לא תחמוד רבו
ההתירי' על האסורים שלא נאסר רק דבר שצממון וע"י פסיק לא
יכולי' להתיר רק דבר אחד כמו באינד לכן כתבו כלל ופרט שאי
אחה דן אלא כעין הפרט והשאר הכל מותר. ומ"ש דברי הגמ' לחוד
ודברי הקבלה לחוד שארי לי' מארי'. שמפריש בין גמרא לקבלה והם
יחדיו תמים ניתנו צסיני. כמש"ל התו' ניתנה אש שחורה על גבי
אש לבינה ר"ל כמו שכותבים בדיו שחור על נייר לבן וכמו בקלף לבן
שהלבנונית של הקלף הוא דבר ענש של הקלף ולא דבר נוסף עליו והדיו
הוא דבר נוסף שמגביל ומצויר האותיות על הלבנונית ע"י השחרורית
של הדיו עד שמכוסה ונעלם לבין הקלף מפני השחרות של האותיות מ"מ
גופן ומסתן של הקלף עדיין נשאר כמו שהוא גם בהיות האותיות
כתובים עליו אדרבה הוא עיקר המחזיק וסובל האותיות של דיו עליו
ואינם רק כמו מראה ולבוש שיתלבש בו ויתראה בו אדם כעין
הענמיות של הקלף שמתחת מתאחדים עם האותיות יחד כעין הנגלה
של התורה מנביל ומכסה על הנסתר עד שאינו נראה רק הפשוט של
הדין. אבל העיקר הוא הנסתר שבו מחזיק וסובל את הדין בכל פרטיו.
ומ"ש שהחולק ע"ז חולק על האמת אדרבה האמת חולק עליו. כמו
שהאריכו בזה ספרי האמת השל"ה ועצום"ק. אפשר שהי' נעלם
מהמפרש ספרי האמת אך זה פלא אך לא ראש התלמוד והמדרש
משארז"ל כשעלה משה למרום מנח להקב"ה ואומר ר"א אומר עגלה צת
שנתה ופרה צת שתיים וחכ"א כו' אתמהה מ"ר כו' אמר לו הקב"ה זהו
ר"א בן הורקנים שמכריע כ"ת ישראל בצק מואזנים אמר מרע"ה י"ר
מלפניך שיגא זה מחלני אמר לו הקב"ה וודאי שיגא מחלניך ההד"כ
ועם האחד אליעזר עכ"ל. הלא מצוהר שהקב"ה צעמנו לומר המשנה
בן עם שמות התנאים שזהו חלק תורתו וחלק נשמתו ושרשם שבמרכבה
עליונה

ולפרש
מוהר"י
טעמים
שאין לו
סדרת
דבריו
עפ"י
כס כן
זת שיש
דינא
צממה
בחמה"מ
דברי
ת עפ"י
להם
לל אכן
כתב
צממון
פשוט.
דינין
מ"מ
התור'
שינאחי'
נאמרו
הנסתר
התלמוד
חידה
סדרות
האמת
איזה
ומ"ש
גים בו
עכ"ל.
בצביל
דוגמתו
הפשוט
פשוט.

מצרף העבודה

עליונה וכל חילוקי הדיעות יש להם לכ"א שורש למעלה ואלה ואלה
 דברי חלקים חיים כמ"ש בם' מגלה עמוקות משה קיבל תורה מסיני
 מש"ה ר"ת "מחלוקת שמאי" הילל פי' שלא תאמר מחמת תלמידו שמאי
 והילל שלא שמשו כ"ל רנתה המחלוקת כ"א מחלוקת זו קיבלה משה
 מסיני כי הילל מצד ימין הוא חסד מיקל ושמאי משמאל הוא מחמיר
 זהו מש"ה כולל שניהם. גם נעש"ה אדם ר"ת "נמלך" עם "שמאי"
 "הילל ע"כ מצ"ע שהם עלו במחשבה להיות נמלך עמהם. ואיך לא
 הוזהר שכתב בכמה מקומות שהתורה הוא סתום וגלוי וכל דבר הנסתר
 בא צאיתגלי' והכל אחד. אך הנגלות לנו הם הכלים מכלים שונים
 בתושב"ע פ' כמ"ש בם' והנסתרו' הם טעמי תורה והוא נק' יין שזכלי
 שהוא העיקר שיש כמה דינים שאין להם טעם עפ"י נגלה כלל כמו
 רה"י עולה עד לרקיע ורה"ר עולה עדי' טפחים שאין להם טעם לדבר
 זולת עפ"י נסתר. דרה"י נקרא עולם האני' שמאיר שם אור אין סוף
 ע"י הארת הקו לכן עולה עד לרקיע פי' עד שורש כל המקיפים בצחי'
 עצמיות אור אין סוף כצריח התיכון מצריח כו' משא"כ הפרגוד ופרסה
 ולמטה שהוא צי"ע וקו"ח מסתיים שם ומשם יפרד נק' רה"ר לכן אינו
 עולה רק עד יו"ד טפחי' נגד יו"ד כתרין תתאין דנוג"ה וכן כל המנות
 אפי' טעמים המצוהרי' ננגלה הם מורים על טעמים נסתרים כדוגמא
 לטעמי נגלה שנתלצשו בטעמי' נשמים] ע"כ ההג"ה :

החלוקה החמישית.

לומר הודו קודם צ"ש. כתב הטור ואותן הפסוקים
 והמזמורים שמוסיפין קודם צ"ש וצאשכנו נוהגין לומר צ"ש מיד ואחריו
 כל המזמורי' בין בחול בין בשבת והכי מסתברא כו' שיסי' לכולם ברכה
 תחילה וסוף עכ"ל. וע"פ דין מותר לעשות כשני המנהגים וטעם
 חלש שנתן הטור אינו אלא לקיים נוסח אשכנזי אצל טעמים של האר"י
 ז"ל חזקים כראי מוצק שחלק כל התפילה על ד' חלקים כנגד ד' עולמות.
 ועד צ"ש הוא נגד העשי' וגם הודו קודם צ"ש [כי עדיין יצירס ענמה
 אינה מתוקנת כלל ע"כ אנו אומרים אותה בין עשי' ליציר']. והמזמורי'
 שמוסיפי' בשבת הנה הם סדורים בצורה (פ' תרומה) כמו שסדרם
 האר"י ז"ל ומצוהר בצורה הטעם עפ"י סוד מ"ש דווקא בשבת וטעם
 סמיכת המזמורים זאח"ז וכו' וז"ל ואחקינו אנכה"ג סידורא ושירתותא
 דתושבתא מאינון תושבתן דדוד כו'. ע"ש. בא לפרש סדר של אנכה"ג
 שסידרו תחילה מזמור זה השמים מספרים ואחריו מזמור דרכנו לדיק'ים
 ומפרש הטעם עפ"י סוד. הרי שכתב בפירוש שהוא סידור של אנכה"ג.
 וצדורות האחרונים שכחו ותפסו מנהגים שונים עפ"י שיקול הדעת
 מנהג אשכנזי ומנהג ספרדים עד שניתגלה הזוהר ובא האר"י ז"ל וחזר
 ויסדס. וזו תשובה ננחיית. וגם שאין אנו יודעים להבין הסודות של

הזוה"ק

הזוה"ק אין אנו רשאים לשנות אחר שנתגלה לנו דברי הזוה"ק כי ברכות
 וסידור אשכנז יש בהם סודות שלא נתגלו לנו ואין אנו רשאים לשנות.
 נוסח האר"י ז"ל נקדישך ונערישך. כתב הטור באשכנז נוסח נקדש
 וכו' והביא הב"י לשון הרא"ש בתשובה ג"כ נקדישך. והאר"י ז"ל כתב
 שנוסח נקדישך מפורש במס' דפיהא. וכתב הרב נמח חולי תוספתא
 של כו' הי' לו. ומאחר שהר"י ז"ל העיד אין אחר עידותו כלום עכ"ל.
 ונוסח האר"י ז"ל כתר שבמוסף שבת ור"ח מפורש בזוהר ותיקונים
 (תיקון מ"ח) שז"ל דוקא כתר ובגמ' לא הזכיר. נוסח האר"י ז"ל
 מוריד הטל זימות החמה. כתב הטור ונוהגים בספרד להזכיר טל
 זימות"ח. אבל באשכנז אין נוהגים להזכיר. וכתב הב"י בשם התוס'
 וז"ל ולכך יש צנ"ח שאומרים כל שעה טל כלומר זימות"ח שאם ישכתו
 לומר זימות"ח מוריד הגשם חזקה שאמר מוריד הטל שאין מחזירין
 אותו עכ"ל הרי שהתוס' מסכים לומר טל זימות"ח כמנהג האר"י ז"ל
 ואין צוה חשש דין מלך הדין:

החלוקה

הששית. מנהג מלך הדין. כמו בברכות יראו עינינו
 בערבית שהביא הטור בשם התוס' וכתב שיש מן הגדולי'
 שנהגו שלא לאומרם וכן הרמב"ן והרשב"א ור' שמואל והרמב"ם לא כתב
 בברכת ערבית שהוא נגד הגמ' שאמרו על ברכות השכיבנו שהוא כגאולה
 אריכתא דמי' ויראו עינינו הפסק בין גאולה לתפילה וגם ברכה שא"ל.
 והפוסקים שכתבו לאומרם היינו מדוחק לקיים המנהג. והאר"י ז"ל
 לא חש על מנהג בטעות ומטעם שאנאחר לקמן. גם מנהג אשכנז בברכת
 המקדש שמו ברבים בשם ומלכות. וכתב הטור לחתום בשם ומלכות ויש
 סמך מהירושלמי וצ"ל כתב צ"ה שלא נמצא בירושלמי והט"ז תמה
 שהיא ברכוה שלא הזכיר בתלמוד אך כיון דנהוג נהוג והרמב"ם לא
 הזכיר במנין הברכות וגם הב"י לא הביא בש"ע וגם האר"י ז"ל
 המסכים שלא לחתום בשם ומלכות וכן ראוי לעשות כי בספק ברכה יש
 לחוש. וכש"כ לדעת האר"י ז"ל בוודאי אינה זריכה. נוסח אשכנז באור
 חדש כתב הטור ואין נוהגים לומר בספרד וכן כתב רש"י שאין לחתום
 באור העתיד שאין מעין החתימה והרא"ש מתרץ בדוחק בזה יש לסמוך
 על האר"י ז"ל שכ' מתיבה המחדש צטובו עד סוף הברכה יש י"ט
 תיבות. מאחר שהוא נגד התלמוד. נוסח אשכנז אל חי וקיס בערבית
 כתב הטור בנוסח אשכנז אל חי וקיס וכתב הרב יחיאל ויותר נכון
 נוסח ספרד שלא לאומרם כי אין זה מעין החתימה והרא"ש מיישב
 המנהג בדוחק. והאר"י ז"ל כתב שאין לאומרם שהוא נגד הדין. נוסח
 אשכנז ציו"ט מערבית מלך ציר ישראל וגואלו כתב הט"ז שאלתי את
 מוהר"ח שאומר נוסח הב"ל שהוא נגד הש"ס ע"ש שדוחק מאוד לתרץ.
 ומה טוב נוסח האר"י ז"ל שלא לשנות מטבע הברכות. נוסח אשכנז

ואלה
 מסיני
 די שמאי
 משה
 מחמיר
 שמאי
 ויך לא
 הנסתר
 שונים
 שצבלי
 כל כמו
 ס לדבר
 אין סוף
 ס צנחי
 ופרסה
 ין אינו
 המלות
 כדוגמא
 זר"י ז"ל
 פסוקים
 ואחריו
 ס ברכה
 וטעם
 האר"י
 עולמות.
 ענמה
 המזמורי
 שסדרם
 וטעם
 וירתותא
 חכמה
 כדקיס
 חכמה
 ל הדעת
 ז"ל וחזר
 דות של

צור ישראל כו' ונאמר גואלינו כו'. ואין מהרצוי לומר בקשות בצרכות
 אמת ויניב שהוא הודאה על הגאולה כמו בערבית אומרים ה' ימלוך לע"ו
 ונאמר כו' כן יש לומר בשחרית ונאמר גואלינו כו' ולא יפסיק בצקשה לכן
 נוסח האר"י ז"ל שלא לאומרו. מנהג אשכנז לומר קרוצ"ן בצרכות ק"ש
 והטור כתב בתשובה רמ"ה לאסור מן הדין להפסיק ולשנות מטבע
 הצרכות וסיים מוטב שיהיו שוגגין כו' אך נהגו לומר באשכנז. והב"י
 כתב שאין נוהגין גם הרמ"א כתב והמיקיל ואינו אומר לא הפסיד.
 לכן האר"י ז"ל לא הי' אומר פיוטי כמ"ש הרמ"א בשמו. מנהג לומר
 ושמרו אחר צרכת הפורס והוא מהטור שכתב ונוהגין לומר פסוק ושמרו
 צנ"י לומר שאם ישמרו את השבת מיד נגאלין ע"כ הוא ג"כ מענין
 הגאולה. אבל הרמב"ם ז"ל לא הזכיר זה גם הצ"י לא כתב. ע"כ מנהג
 האר"י ז"ל שלא לאומרו משום הפסק גאולה להפילה ולא סמך על טעם
 קלוש שהזכיר הטור. וכן פסוק תקעו צר"ה שכתב הד"מ בשם מנהגים.
 וכן וידבר משה ציו"ט. ופסוק כי ציוס הזה ציו"כ הגם שמזכירו הלבוש
 אין להם על מה שיסמכו ולכן אין לומר כי לא נתגלה בימי הפוסקים
 הראשונים טעמו של מנהג זה עפ"י נסתר לכן הוסיפו בדברים שאינם
 צריכים וחסרו המנהגים ההכרחי. כמו תקיעות בלחש לא נזכר
 בפוסקים ראשונים. והרמ"א כתב בשם כ"ה שיש מקומות שתוקעין בלחש
 ואין לעשות לכתחילה. אבל האר"י ז"ל כתב שהוא חיוב כמו בחזרת
 הש"ץ ומנה מזה קולות שלשים מיושב ושלשים בלחש ושלשים בחזרה עוד
 עשרה קודם תתקבל. והטור מזכיר ג"כ שהי' להם קבלה שצריך מזה
 קולות כמ"ש בשם הערוך אבל לא הי' מסורת לסדר המזה קולות לכן
 בתקיעות של סדר הצרכות צ"ע לא הי' להם קבלה אך לתקוע ומנה
 עפ"י רמ"א לתקוע תשר"ת פ"א למלכיות וכן לזכרונות וכן לשופרות.
 ויש מנהגים אחרים. ור"ת הקשה על המנהגים כמ"ש הצ"י אך שלא
 רצו לסתור המנהגים גם הרב אלפסי ז"ל כתב שראוי לתקוע ע"י סדר
 הצרכות כדרך שתוקעין מיושב אלא כיון שאין הצרכות מעכבות בתקיעות
 שהרי ינאו באותן של מיושב ודי להם תשר"ת תש"ת תר"ת על סדר
 הצרכות כ"א שלא להטריח את הציבור. אבל האר"י ז"ל שידע שורש
 וטעם של התקיעות ולדעתו מעכב כל המנינים מסדר התקיעות שסידרי.
 וכן כתב השל"ה לתקוע כמ"ש האר"י ז"ל. ומה שמנינו שינוי בדיקדוק
 התיבות של נוסח האר"י ז"ל בצרכות ק"ש ותפילה שמוסיף וגורע איזה
 תיבות מנוסח אשכנז שאין בהם שינוי מטבע הצרכות אין לחוש עפ"י
 דין. וכש"כ לבני אשכנז שמפסיקין בפיוטים לא תהי' תורה שלימה של
 האר"י ז"ל שסופר ומונה כל תיבה עפ"י סוד כשיחת הפיוטים. וגם
 מנינו שגדולי האחרונים העידו ע"ע שמופקי' בדקדוקי התפילה כמ"ש
 הרש"ל (בתשובה ס"ד) וז"ל ששאלת מעמי מענין התפילה אם יש קבלה

מזקיני

מזקיני תוכן הענינים דע שלא זכיתי לקבל מאזי מורי החסיד מו"ה
 יצחק כי זימי חורפי יגעתי בחלמוד ובפולוי חריפתא ולא זדיני תפילה
 וחבל על דאזדין כו' גם הסיוור של אזי מורי ז"ל גשרף זשריפה צעו"ה
 עכ"ל. וכן הרמ"א כתב נוסח אשכנז במנחה הואיל וכתוב בו באור
 פניך כו'. הרי שנמוגו כל יושבי הארץ שיסדו מנוסח אשכנזי ולא מאלו
 כל אנשי חיל ידיהם צדהמ"ד להצין ולהורות טעמי סידור התפילה
 ופרטי הדיקדוקים ואין לנו על מי להשען כ"א על האר"י ז"ל שכל דבריו
 דברי קבלה מפי אליהו ז"ל. וכן כל מנהגים שנדפסו בש"ע של האר"י
 ז"ל שלא נמצא מזה צפוסקים מצוה עלינו לקיימם כי גם המ"א הביא
 מנהגים מכוונת האר"י ז"ל:

וער דבר הסדר שכליל פסח ששאלת ממני. מה אומר ומה אדבר.
 וכבר נהגו כל ישראל כמנהג האר"י ז"ל. ונחקבלה דעתו.
 ואיך נחוש לדעת א' מן האחרונים נגד דעת האר"י ז"ל הקדושה
 והמקובלת. ואין רצוני לדבר סרה נגד דעת הגאון. וכאשר נדבר פא"פ
 אי"ה אגלה לך הכל:
 כ"ד אהובו בחמת ובתמים הדוש"ת יוסף מנעמרוז:

וויכוח יקר על כל דרפי החסידות:

יוסף ה' עליך ברכה ושלוש מן השמים ויוסף דעת ותבונה וחיים. חביבי הרב
 המופלג בתורה ויראת ה' מו"ה יוסף נ"י:

גיה"ק הגיעני בתשובתו הרמתה. וקראתי בקריאה של חיבה יתירה
 נודעת לו ממני מראש ומקדם משוכה וראיתי את האור הגנוז
 בו והאיר אל עבר פני צפנים מסבירות ומאירות, ומאלתי את שאהבה
 נפשי והחפץ בהכדקו. להכדיק את הכדיק. ודעת שפתיו צרור מילולו
 ע"כ שמת עיני אליהם ושניתי ושלשתי. המה הרהיבוני גם שמחוני.
 נפשי השיבו ודעתי הרחיבו. דעת נוטה לה'. לסתור ולבנות בשמים
 עליותיו. ומה שגיתי הצין לי. ואני עמדתי משחומם. כשעה חדא.
 ורעיוני הבהילוני על המראה הגדול הזה צלי גבול. די רוח יתירא
 השתכחת צי' שנתגלה לו שערי אורה צתום' מרובה על העיקר. שהכיר
 באשר הי' באמנה אחי. ודנתי בעממי. שמאל באר מים חיים
 ושתה נחלים. ולא ידעתי מקומו. והשתכמה מאין תמצא. ומה נמרצו
 דברי יושר ואמרי שלום ואמת:

והנה לשלום מר לי מר ונוחם יסתר מעיני לגבר אשר דרכו נסתרה
 לא אוכל לצוא עד תכונתו לכלכל דברי רבינו במשפט. ולא